

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Ewaluacja działań w obszarze pomocy i integracji społecznej

Szkolenie współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Projekt Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej - Etap I

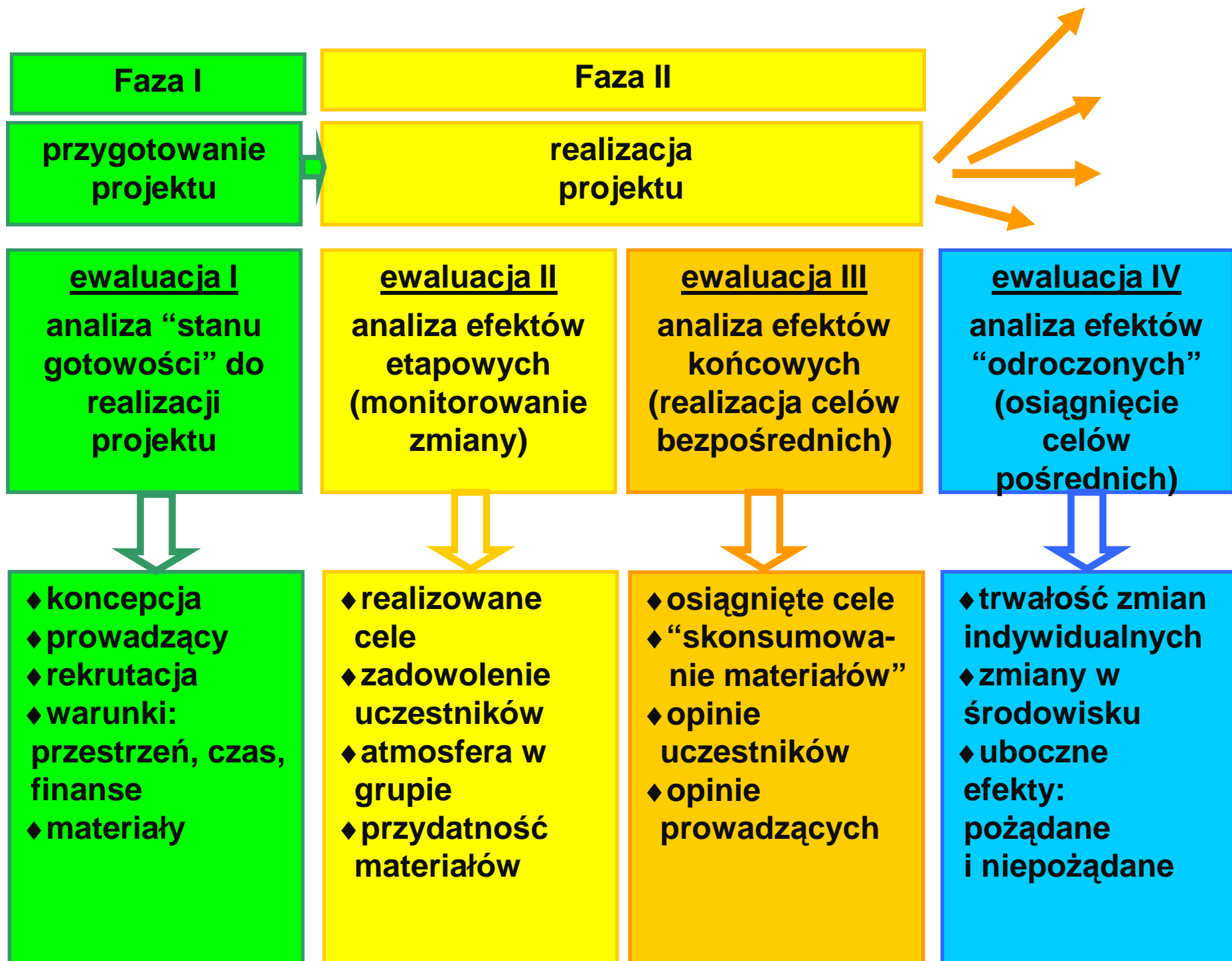
*Ewaluacja działań
w obszarze pomocy i integracji
społecznej*

Cz. III - Zlecenie wykonania ewaluacji
oraz współpraca przy realizacji badania
z podmiotami zewnętrznymi

Beata Bujak – Szwaczka
Kraków, 2010 r.

Program szkolenia

- ✓ Samodzielne wykonanie czy zlecenie ewaluacji podmiotom zewnętrznym:
- ✓ Analiza funkcjonujących podmiotów zajmujących się ewaluacją – warsztat
- ✓ Przygotowanie warunków udziału w postępowaniu
  - kryteria dla firm
  - kryteria dla osób wykonujących ewaluację
- ✓ kryteria oceny ofert – zalecenia wytycznych MRR Nr 6 dotyczących ewaluacji Programów Operacyjnych
- ✓ Raport z Ewaluacji, struktura raportu, sposoby prezentacji wyników i wykorzystanie wyników ewaluacji. Użyteczność raportu oraz sposób wykorzystania wyników ewaluacji
- ✓ Współpraca zlecającego z Wykonawcą ewaluacji w procesie realizacji badania oraz przy sporządzaniu raportu ewaluacyjnego
- ✓ Działania, które mogłyby przyczynić się do zniwelowania istniejących barier i ograniczeń związanych z dokonywaniem ewaluacji w jednostkach pomocy społecznej - praca warsztatowa

Etapy ewaluacji

- ✓ Decyzja o przeprowadzeniu ewaluacji
- ✓ Przygotowanie zakresu zadań
- ✓ Wybór wykonawcy
- ✓ Przeprowadzenie ewaluacji
  - strukturyzacja,
  - obserwacja,
  - analiza,
  - ocenianie.
- ✓ Odbiór zadania ewaluacyjnego przez zlecającego
- ✓ Wykorzystanie wyników ewaluacji

Ewaluacja wewnętrzna i zewnętrzna

	Ewaluacja zewnętrzna	Ewaluacja wewnętrzna
Korzyści	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Zachowanie obiektywność badania, ✓ „świeże spojrzenie” na ewaluowany program, ✓ nowe pomysły i nie stosowane dotąd rozwiązania, ✓ ekspercka wiedza i doświadczenie, nie wymaga rozbudowanych zasobów instytucjonalnych.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ dobra znajomość programów i zasad ich realizowania przez ewaluatora wewnętrznego ✓ większe zaangażowanie we wdrażanie i monitorowanie rekomendacji ✓ zdobywanie doświadczenia przez pracowników IZ, ✓ bezpośrednia kontrola nad procesem ewaluacji, ✓ znacznie niższe koszty niż w przypadku ewaluacji zewnętrznej, ✓ skrócony proces zlecenia badania

Ewaluacja wewnętrzna i zewnętrzna

Ograniczenia	<ul style="list-style-type: none"> ✓ wyższe koszty niż w przypadku ewaluacji wewnętrznej, ✓ ograniczona kontrola instytucji zlecającej nad przebiegiem badania, ✓ konieczność przeprowadzania procedury udzielania zamówienia publicznego, ✓ konieczność przygotowania szczegółowej dokumentacji będącej podstawą zlecenia przeprowadzenia badania.	<ul style="list-style-type: none"> ✓ możliwa subiektywność ocen, ✓ ograniczona ilość narzędzi możliwych do wykorzystania w badaniu ✓ niebezpieczeństwo schematycznego podejścia do kolejnych badań, ✓ długotrwałe zaangażowanie personelu w badanie, ✓ brak odpowiednich kompetencji do przeprowadzenia badania.
---------------------	--	---

Jakie firmy badawcze?

Małe firmy konsultingowe

- ✓ Ewaluacja to dla nich dodatkowe zajęcie, którym interesują się jedynie w celu zwiększenia prestiżu, bądź w sytuacji gdy prostsze sposoby na życie z funduszy strukturalnych kończą się wraz ze zbliżającym się końcem perspektywy finansowej (np. przygotowanie wniosków, studiów wykonalności, prowadzenie szkoleń)
- ✓ Mają kłopoty z wykazaniem się doświadczeniem, więc ten element zgłoszenia jest często mocno naciągany (przedstawiane są SW, dokumenty programowe), a także
- ✓ Startują w oficjalnych konsorcjach z innymi firmami, by wykorzystać ich doświadczenie do spełnienia wymogów formalnych, choć potem zdarza się iż samodzielnie realizują badanie
- ✓ Nie dysponują kadrami, więc zespół badawczy wpisany w ofertę bywa oparty w dużej mierze o ludzi spoza firmy, niekoniecznie są to osoby które potem faktycznie realizują badanie
- ✓ Zdarza się zlecenie przygotowania oferty na zewnątrz
- ✓ Są zwykle konkurencyjne cenowo, nie gwarantując w zamian jakości. Choć czasami oferty są z dość wysoką ceną
- ✓ a ich sukces opiera się o to, że duże firmy nie są zainteresowane licznymi mniejszymi badaniami zlecanymi w regionach

Średnie i duże firmy konsultingowe

- ✓ Ewaluacja nie stanowi ich głównego źródła dochodów, ale jest działalnością prowadzoną regularnie
- ✓ Dzięki temu nie mają kłopotu z wykazaniem się doświadczeniem, również dzięki temu, że stanowią często filie firm międzynarodowych i mogą przedstawiać usługi z całego świata, mimo iż oddział krajowy nie miał nic wspólnego z ich realizacją
- ✓ Posiadają stałe zespoły ekspertów, konsultantów, oprócz tego współpracują z dużą liczbą zewnętrznych ekspertów. Mimo przedstawiania imponującego zespołu badawczego zdarza się, że badanie realizują ostatecznie osoby świeżo przyjęte do firmy bez żadnego doświadczenia
- ✓ Cenią się finansowo, mają spory portfel zamówień, więc mogą sobie pozwolić na przegrane przetargi
- ✓ Coraz rzadziej interesują się zleceniami mniejszymi / średnimi w regionach, bo zamówienia Ministerstwa Rozwoju Regionalnego czy innych jednostek centralnych są znacznie bardziej dochodowe i prestiżowe a jest ich sporo. Jeśli nawet startują w regionach to mimo nazwy firmy zespoły zdarzają się bardzo słabe.
- ✓ To jest "pierwsza liga" ewaluacji, dają największą szansę na dobrą ofertę, doświadczony zespół i rzetelnie przeprowadzone badanie

Wielka czwórka

- ✓ Pojawiają się bardzo rzadko, przy badaniach za duże pieniądze (zdarzają się oferty w przetargach małych, ale z absurdalnymi cenami przekraczającymi mocno szacowaną wartość zamówienia)
- ✓ Nie wykazują się typowym doświadczeniem ewaluacyjnym, ale przedstawiają różne inne quasi-badawcze usługi, z różnych części świata, nie mające wiele wspólnego z funduszami strukturalnymi, za to drogie
- ✓ Włączają w zespół "ludzi z nazwiskiem", którzy mimo niewątpliwych osiągnięć też niewiele mają wspólnego z funduszami strukturalnymi. Tak jak powyżej należy też wątpić by faktycznie potem uczestniczyli w realizacji badania
- ✓ Oferty potrafią być przygotowane słabo, oparte o schematy wypracowane w firmie, ale bez odniesienia się do zagadnień wskazanych przez zamawiającego i pomysłów na rozwiązanie problemów badawczych
- ✓ Są zjawiskiem incydentalnym, szczególnie na rynkach regionalnych, nie wydaje się by była to droga do realizacji dobrych badań

Firmy prowadzące badania społeczne

- ✓ Startują szczególnie do zleceń w których znajduje się spory komponent badań ilościowych. Ewentualnie gdy jest pewna dowolność w zakresie metodologii to tak konstruują ofertę, że badanie opiera się w zasadzie jedynie o badanie ilościowe
- ✓ Nie posiadają raczej kadry ewaluatorów, ale dysponują socjologami, którzy dobrze wyglądają w ofercie na badanie, mogą też wykazać się szeregiem usług które nazywają się "badanie..." co pozwala im spełniać wymogi formalne.
- ✓ Oferty nie są dobrze przygotowane, właśnie przez jednostronny nacisk na badanie ilościowe. Zdarzyła się oferta które de facto stanowiła scenariusz przeprowadzenia ankiety.
- ✓ Małe firmy startują w konsorcjach z małymi firmami konsultingowymi - mogą zaoferować doświadczenie i są również konkurencyjne cenowo
- ✓ Taki mix nie gwarantuje dobrego badania

Uczelnie / instytuty naukowe

- ✓ Bardzo rzadko startują w przetargach, jest to niewykorzystany potencjał ewaluacji
- ✓ Posiadają bogate zasoby kadrowe, specjalistów dziedzinowych z doświadczeniem i warsztatem badawczym
- ✓ Jednak jako instytucja mają kłopot z przygotowaniem oferty, wykazaniem się wykonanymi usługami
- ✓ Brak doświadczenia w konkrowaniu o zamówienie i zarządzaniu złożonym projektem badawczym, ale też brak zainteresowania tego typu działalnością, która wydaje się mniej prestiżowa niż projekty badawcze uczelni
- ✓ Brak motywacji pracowników naukowych do realizacji zamówień pod egidą uczelni ze względu na kłopoty organizacyjne i niekorzystne rozliczenia finansowe
- ✓ Jeżeli już pojawiają się oferty to raczej w konsorcjach i częściej do tematycznych badań finansowanych z PO KL niż klasycznej ewaluacji programu operacyjnego

Planowanie procesu ewaluacji

Kryteria ewaluacyjne dla projektów systemowych OPS i PCPR

- ✓ **Trafność** – rozumiana jako ocena sposobu doboru zastosowanych w projektach systemowych narzędzi, instrumentów oraz form pomocy społecznej pod kątem realizacji celów interwencji EFS w ramach PO KL (celów projektów systemowych, celu Działania 7.1, celu szczegółowego nr 1 Priorytetu VII, celu szczegółowego nr 2 PO KL), a także zapisów lokalnych strategii rozwiązywania problemów społecznych
- ✓ **Skuteczność** – rozumiana jako stopień, w jakim wdrażane w projektach działania poprzez wykorzystane narzędzia, instrumenty oraz formy pomocy społecznej przyczyniają się do realizacji celów projektów systemowych OPS/PCPR oraz Działania 7.1, celu szczegółowego nr 1 Priorytetu VII, celu szczegółowego nr 2 PO KL
- ✓ **Efektywność** – rozumiana jako stosunek uzyskanych efektów (osiągniętych celów, rezultatów projektów systemowych) do poniesionych nakładów finansowych, rzeczowych, kadrowych, czasowych, a także fakt dysponowania przez beneficjentów systemowych odpowiednimi zasobami niezbędnymi do sprawnej realizacji projektów
- ✓ **Spójność** – rozumiana jako stopień komplementarności (uzupełniania się) oraz kompleksowości (wszechstronności) narzędzi, instrumentów oraz form pomocy społecznej zastosowanych w projektach systemowych z Poddziałania 7.1.1 oraz 7.1.2 PO KL

Planowanie ewaluacji

- ✓ Etap planowania ewaluacji polega głównie na analizie **potrzeb zamawiającego** ewaluację oraz określeniu odpowiednich celów badania i zagadnień szczegółowych – niezbędnych do rozpoczęcia dalszej fazy projektowania.
- ✓ Proces planowania rozpoczyna się w momencie podjęcia decyzji o wykonaniu badania ewaluacyjnego

Planowanie

1. Określenie celu (lub celów): zdefiniowanie problemów oraz podstawowych kryteriów ewaluacji, dzięki czemu otrzymamy odpowiedź na pytanie: po co przeprowadzamy ewaluację.
2. Wyznaczenie czasu badania: etapu w cyklu programu, który będzie podlegał ewaluacji i wstępnego harmonogramu ewaluacji (rozpoczęcia, zakończenia, terminu dostarczenia raportu z ewaluacji).
3. Wskazanie zakresu: przedmiotowego (programu poddanego ewaluacji lub innych obszarów interwencji czy zagadnień horyzontalnych); czasowego; terytorialnego oraz określenie zasobów potrzebnych do realizacji badania.
4. Wybór odbiorców: w zależności od sprecyzowania grup docelowych programu czy innych zainteresowanych stron
5. Identyfikacja dostępnych danych wyjściowych, czyli dokumentów programowych, raportów z monitoringu programu, danych statystycznych, wyników wcześniejszych ewaluacji itp.
6. Rozwiązanie kwestii instytucjonalnych: wyznaczenie instytucji odpowiedzialnej za zlecenie i nadzór nad przeprowadzeniem ewaluacji oraz podjęcie decyzji o tym, kto będzie włączony (ze strony instytucji zlecającej) w proces projektowania i wdrażania ewaluacji.

Projektowanie ewaluacji

Celem etapu projektowania ewaluacji jest konceptualizacja badania – sprecyzowanie i określenie oczekiwań stawianych wobec badania ewaluacyjnego. Proces projektowania składa się w ujęciu syntetycznym z następujących elementów:

- bardziej dokładnego określenia – sprecyzowania przedmiotu ewaluacji (przy uwzględnieniu wcześniejszych decyzji podjętych na etapie planowania),
- sformułowania listy szczegółowych pytań ewaluacyjnych,
- opracowania zakresu zadań dla wykonawcy badania oraz innych wymagań czy procedur prowadzenia badania ewaluacyjnego.

Metodologia badania może być szczegółowo określona przez zamawiającego lub może on tylko przekazać wykonawcy ogólny zakres metodologii – umożliwiając zespołowi ewaluatorów dokonywanie zmian w zależności od przebiegu badania i wyników fazy wstępnej.

Pytania badawcze

- ✓ Jak poprawnie sformułować pytania badawcze?
- ✓ Czego mogą dotyczyć pytania badawcze?
- ✓ Jak wybrać tylko Użyteczne i możliwe do odpowiedzi pytania?

Pytania ewaluacyjne

- ✓ Pytania opisowe
  - Np. Jak zmieniła się sytuacja na rynku pracy po realizacji programu szkoleń?
- ✓ Pytania przyczynowo-skutkowe
  - Np. Czy zarejestrowana poprawa umiejętności interpersonalnych beneficjentów jest skutkiem uczestnictwa w warsztatach kształtujących takie umiejętności?
- ✓ Pytania o charakterze predyktywnym
  - Np. Czy wspieranie przedsiębiorstw socjalnych nie zakłóci konkurencyjności w regionie?
- ✓ Pytania o charakterze normatywnym (oceniające)
  - Np. Czy rezultaty i szersze oddziaływanie programu można ocenić za satysfakcjonujące?

Trafność (*Relevance*)

- ✓ Czy cele programu odpowiadają zidentyfikowanym potrzebom?
- ✓ Czy Program adresuje główne siły i słabości danego układu?
  - Czy obrana strategia jest spójna?
  - Czy strategia jest spójna wewnętrznie?
- ✓ Czy strategia jest zbieżna z celami szerszych programów, działań, polityk?
- ✓ Czy logika interwencji jest poprawna? (zależności przyczynowo-skutkowe)
- ✓ Czy wstępnie obrana strategia pozostaje aktualna?

Skuteczność (*Effectiveness*)

- ✓ Czy cele Programu zdefiniowane na etapie programowania są / zostały osiągnięte?
- ✓ Jak silny jest / był wpływ czynników zewnętrznych?
- ✓ Jakie są / były sukcesy Programu?
- ✓ Jakie problemy napotyka / napotkał Program?
- ✓ Czy wybrane instrumenty i rozwiązania są / były odpowiednie?
- ✓ Czy system zarządzania i wdrażania jest / był skuteczny?
- ✓ Czy i poszczególne instytucje poprawnie wypełniają / wypełniały przypisane im role?

Efektywność, Wydajność (*Efficiency*)

- ✓ Czy podobne efekty można / można było osiągnąć przy wykorzystaniu innych instrumentów?
- ✓ Czy podobne efekty można / można było osiągnąć przy wykorzystaniu niższych nakładów finansowych?

Użyteczność (*Utility*)

- ✓ Czy projekt spełnia / spełnił oczekiwania adresatów?
- ✓ Czy projekt przyczynia się / przyczynił się do rozwiązania, zminimalizowania adresowanych problemów?
- ✓ Czy efekty projektu są korzystne dla różnych grup odbiorców?
- ✓ Czy pojawiły się pozytywne efekty uboczne?
  - Jakie środki publiczne zmobilizowane zostały przez środki pomocowe? (efekt dodatkowości)
  - Czy pomoc UE zmobilizowała jakieś środki prywatne? (efekt dźwigni)
  - Czy zrealizowana inicjatywa pobudziła kolejne inwestycje? (efekty impulsu, mnożnikowe)
  - Czy inwestycja UE wkomponowała się i sprzęgła się z innymi działaniami publicznymi - wzmacniające je? (efekty synergii)
- ✓ Czy pojawiły się negatywne efekty uboczne?
  - Czy wykonane inwestycje powstałyby i bez pomocy UE?
  - Jeśli tak, to czy przesunięcie czasowe byłoby znaczące? (efekt deadweight tzw. biegu jałowego)
  - Czy osiągnięte pozytywne efekty nie zostały uzyskane kosztem innego obszaru, czy nie wywołały negatywnych skutków ubocznych? (efekt zastępowania)
  - Czy osiągnięte efekty nie zostały uzyskane kosztem pogorszenia sytuacji osób i instytucji nie objętych programem? (efekt substytucji)

Trwałość (*Sustainability*)

- ✓ Czy efekty działania Projektu są trwałe, długookresowe?
- ✓ Czy są odczuwalne po zakończeniu interwencji?

Zestaw pytań powinien spełniać następujące warunki (1):

- ✓ Pytania powinny odnosić się do konkretnych potrzeb informacyjnych i ułatwiać zrozumienie danej interwencji. Jeśli dane pytanie ma charakter czysto poznawczy a odpowiedź na nie nie będzie mogła być użyta w procesie decyzyjnym czy w debacie publicznej dotyczącej danej interwencji, to jest ono raczej kwestią do badania naukowego a nie ewaluacji.

Zestaw pytań powinien spełniać następujące warunki (2):

- ✓ Pytania powinny odnosić się do rezultatów, oddziaływania lub potrzeb – czyli przynajmniej częściowo do elementów ze środowiska w którym działa program/projekt (jego beneficjentów, sytuacji społeczno-ekonomicznej) lub tychże elementów w powiązaniu z procesami zarządzania programem/projektem (a więc np. pojawiających się kwestii zwiększenia efektywności programu poprzez poprawę jego organizacji, systemu zarządzania). Jeśli pytanie odnosi się wyłącznie do poprawności wewnętrznych procedur i zasobów programu to można na nie odpowiedzieć w ramach monitoringu lub audytu.

Zestaw pytań powinien spełniać następujące warunki (3):

- ✓ W zestawie pytań powinny znaleźć się pytania oceniające, wartościujące (jedno pytanie powinno zawierać tylko jedno stwierdzenie wartościujące). Bez tego ostateczny raport nie będzie miał konkluzji.

- ✓ Przygotowana wstępna lista szczegółowych pytań ewaluacyjnych podlega następnie weryfikacji i wyłaniane z niej są pytania priorytetowe. Kryteria selekcji są dwa:
  - użyteczność danego pytania dla zlecających badanie
  - możliwość odpowiedzi na dane pytanie (np. czy hipoteza wyjaśniająca może zostać sformułowana, czy posiadane dane są wystarczające do odpowiedzi na pytanie, czy też konieczne będą dodatkowe badania w dłuższym czasie, czy nie będzie problemów z dostępem do pola ekspertyzy).

- ✓ Wreszcie tak wybrana lista pytań priorytetowych musi być również zweryfikowana pod kątem zgodności z dostępnym budżetem

Użyteczność pytania

- ✓ Czy odpowiedź na pytanie badawcze jest rzeczywiście potrzebna użytkownikowi ewaluacji?
- ✓ Czy odpowiedź na pytanie może przyczynić się do poprawy realizacji innych projektów?

Możliwość udzielenia odpowiedzi

- ✓ Czy możemy postawić hipotezę?
- ✓ Czy mamy odpowiednie dane?
- ✓ Czy mamy wystarczająco długi czas?
- ✓ Czy przedmiot badania jest dostępny?

Zagadnienia i pytania ewaluacyjne - przykład

Kryterium:

- Adekwatność (trafność) przyjętego podejścia

Zagadnienie badawcze:

- Zgodność koncepcji projektu z rzeczywistymi potrzebami beneficjentów

Pytania Ewaluacyjne:

- Jaki był udział przedstawicieli beneficjentów w procesie tworzenia koncepcji programu?
- Czy koncepcja i sposób realizacji projektu zgodne były z innymi programami w sektorze?
- Czy przy definiowaniu założeń projektu uwzględniono wnioski wynikające z wcześniejszych przedsięwzięć tego typu?

Budżet ewaluacji

- ✓ Szacowanie wartości zamówienia
  - Koszty – racjonalność i efektywność
  - Przykłady wytycznych i zaleceń
  - Podawanie wartości szacowanej zlecenia w SIWS

Udział interesariuszy w planowaniu ewaluacji

- ✓ W proces planowania ewaluacji należy jak najwcześniej zaangażować przedstawicieli grup zainteresowanych jej wynikami (również tych, których dotyczyć będą zalecenia oraz rekomendacje wynikające z przeprowadzonych analiz), którymi mogą być:
  - inne wydziały,
  - członkowie grup sterujących ewaluacją lub Komitetu (Podkomitetów) Monitorujących,
  - eksperci,
  - decydenci.
- ✓ Zaangażowanie tych osób może przybrać różne formy – najpowszechniejszą z nich jest KONSULTOWANIE założeń do badania

Założenia do badania – Opis Przedmiotu Zamówienia

- ✓ przedmiot / problem i zakres badawczy
- ✓ cel badania
- ✓ Użytkownicy/odbiorcy ewaluacji
- ✓ pytania / obszar problemowy
- ✓ kryteria ewaluacyjne
- ✓ wymagane metody / techniki badawcze
- ✓ harmonogram realizacji
- ✓ wymogi dotyczące prezentacji wyników

Założenia do badania – Opis Przedmiotu Zamówienia - podsumowanie

- ✓ w poprawnym skonstruowaniu opisu przedmiotu zamówienia niezmiernie ważne jest aby poszczególne jego elementy były ze sobą spójne
- ✓ cel badania to rozwiązanie istniejącego problemu lub jego ograniczenie, metody badawcze mają przede wszystkim charakter jakościowy, pytania problemowe nie wykraczają poza zakres badania określony w przedmiocie i są zgodne ze wskazanymi kryteriami ewaluacji. Natomiast całość, tj. zakres badania, jak i zastosowane metody, determinują harmonogram realizacji i koszt badania.

Wybór Wykonawcy i zasady współpracy

- ✓ Bez względu na wybrany tryb postępowania cena nie może być jedynym kryterium wyboru ofert
- ✓ Instytucja Zarządzająca PO KL rekomenduje stosowanie ceny jako maksymalnie 40% wagi całkowitej oceny ofert. Pozostałymi kryteriami powinna być koncepcja badania oraz proponowane metody i techniki badawcze w zależności od przyjętego poziomu szczegółowości stawianych wymogów dotyczących metodologii zawartych w opisie przedmiotu zamówienia
- ✓ W przypadku zamówień poniżej progu wskazanego w ustawie Prawo Zamówień Publicznych także powinno się stosować powyższe kryteria merytoryczne

Wybór wykonawcy (wytyczne nr 6)

Do kompetencji Jednostki Ewaluacyjnej w zakresie wyboru Wykonawcy (ewaluatora zewnętrznego) należy:

- a) opracowanie merytorycznych kryteriów wyboru Wykonawcy (ewaluatora zewnętrznego),
  - b) wybór Wykonawcy (ewaluatora zewnętrznego).
- 8) Z uwagi na specyfikę badań ewaluacyjnych, których Użyteczność uzależniona jest przede wszystkim od wartości merytorycznej wyników, **rekomenduje się stosowanie proporcji w doborze kryteriów wyboru Wykonawcy zapewniających możliwość wyboru oferty o jak najwyższej wartości merytorycznej.** W związku z powyższym, w trakcie oceny merytorycznej składanych ofert przeprowadzanej w ramach procedury przetargowej, punkty przyznawane za podejście metodologiczne oraz sposób organizacji i przeprowadzenia badania (kryteria merytoryczne) powinny stanowić znaczący udział procentowy punktów możliwych do uzyskania

Jakie kryteria wyboru wykonawcy?

- ✓ Zgodnie z prawem zamówień publicznych ocenie za pomocą kryteriów może podlegać jedynie oferta, nie wolno stosować kryteriów w odniesieniu do samego wykonawcy.
- ✓ Jedynym sposobem by zmniejszyć ryzyko wyboru wykonawcy nieposiadającego niezbędnej wiedzy ani doświadczenia oraz niedysponującego potencjałem technicznym i osobami zdolnymi do wykonania zamówienia jest ustalenie odpowiednich warunków udziału w postępowaniu.

Warunek 1:

Wykonawca musi wykazać się wykonaniem w okresie ostatnich trzech lat przed dniem wszczęcia postępowania o udzielenie zamówienia, a jeżeli okres prowadzenia działalności jest krótszy - w tym okresie, co najmniej 3 usług o wartości nie mniejszej niż ??? PLN brutto każda, których przedmiotem było przeprowadzenie badań ewaluacyjnych **bądź innych badań** w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego kraju/regionu.

Istotne jest co rozumiemy przez usługi podobne i jak to zapiszemy

Warunek 2:

Wykonawca musi wykazać, iż dysponuje lub będzie dysponował co najmniej 5 osobami (Zespół Badawczy) zdolnymi do wykonania zamówienia, posiadającymi:

I tu powinna się znaleźć specyfika naszego badania

Często stosowane:

- ✓ doświadczenie w kierowaniu badaniami, - kierownik badań (tematyka badań związana z problematyką Unii Europejskiej) - jedna osoba
- ✓ wiedzę dotyczącą wdrażania programów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej - każdy członek Zespołu; jako posiadająca wystarczającą wiedzę zostanie oceniona osoba, która spełnia co najmniej jeden z poniższych warunków:
  - posiada ukończone studia kierunkowe (dopuszcza się również studia podyplomowe) w zakresie funduszy UE,
  - prowadzi/iła w ramach studiów zajęcia z tego zakresu,
  - posiada doświadczenie zawodowe w instytucjach zarządzających lub wdrażających programy unijne na stanowisku bezpośrednio związanym z wdrażaniem/zarządzaniem (minimum 1 rok doświadczenia),
  - jest autorem publikacji w przedmiotowym zakresie (min. 2 publikacje),
  - przygotowywała i realizowała badania ewaluacyjne z zakresu programów współfinansowanych z funduszy strukturalnych UE (minimum 2 badania);

Warunek 3

Zamawiający zastrzega, aby żaden z członków Zespołu Badawczego nie był i nie jest pracownikiem lub doradcą w instytucji odpowiedzialnej za zarządzanie Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Małopolskiego na lata 2007-2013 oraz jego koordynację i nie był ani nie jest Beneficjentem Programu

Kryteria wyboru oferty

- ✓ Art. 91 ustawy Prawo zamówień publicznych dopuszcza by kryteriami oceny ofert poza ceną były inne kryteria odnoszące się do przedmiotu zamówienia. Korzystając z tej możliwości, zlecający badania ewaluacyjne funduszy unijnych stosują praktycznie zawsze drugie kryterium "metodologia i sposób realizacji badania". Kryterium to w zależności od badania stanowi od 30% do 70% oceny oferty.

Przykład 1

ogólne kryteria oceny:

- ✓ szczegółowa propozycja zakresu prac badawczych (20pkt)
- ✓ szczegółowa propozycja metod i narzędzi badawczych (20pkt)
- ✓ dostosowanie planu pracy do zaproponowanej metodologii (5pkt)
- ✓ rozdysponowanie pracy pomiędzy członków zespołu badawczego (5pkt)

Przykład 2

- ✓ **rozpisane kryteria oceny:**
Pod uwagę będą brane następujące elementy:
- ✓ **Koncepcja badania** - szczegółowa propozycja zakresu prac badawczych oraz dodatkowe szczegółowe pytania badawcze - trafność zaproponowanego zakresu badania, w tym sformułowanych dodatkowych pytań badawczych w kontekście celu głównego badania (od 0 do 20 pkt):
Zrozumienie zakresu
  - Na ile przejrzysta i logiczna jest struktura badania
  - Czy sposób przedstawienia problemów i pytania szczegółowe sugerują, iż Wykonawca dobrze odczytuje intencje Zamawiającego, tzn. uzyska wiarygodne odpowiedzi prowadzące do realizacji celów badania,
- ✓ **Dodatkowe pytania**
  - Na ile dodatkowe pytania wzbogacają (liczba, jakość) zakres badania (pytania dublujące zagadnienia wskazane w SOPZ, jak i te wykraczające poza cele badania będą skutkowały obniżeniem oceny)
  - Czy dodatkowe pytania zostały dobrze wkomponowane w strukturę badania.
- ✓ **Metodologia badawcza** - szczegółowa propozycja metod i narzędzi badawczych w kontekście sformułowanych problemów i pytań badawczych oraz klarowność i spójność logiczna zaproponowanej metodologii (od 0 do 20 pkt):

Przykład 2 cd.

- ✓ **Dostosowanie planu pracy do zaproponowanej metodologii** (od 0 do 5 pkt.):
Spójność harmonogramu realizacji badania
Czy przyjęte terminy są realne ze względu na zakres badania i wymagania poszczególnych metod/narzędzi
- ✓ **Rozdysponowanie pracy pomiędzy członków zespołu badawczego** (od 0 do 5 pkt.):
Czy poszczególni członkowie zespołu zaangażowani w odpowiednie zadania zgodnie z deklarowanym wykształceniem i doświadczeniem
Czy określony podział obowiązków pomiędzy członków Zespołu Badawczego zapewnia odpowiednie obciążenie pracą poszczególnych członków zespołu.

Dalsze kroki:

- ✓ Udostępnienie danych i zatwierdzenie narzędzi
- ✓ Pomoc w realizacji badania
- ✓ Odbiór raportu
- ✓ Przekazanie informacji zwrotnej
- ✓ Upowszechnianie wyników
- ✓ Wdrażanie rekomendacji

Raport ewaluacyjny

europejskie standardy

RAPORT EWALUACYJNYC POWINIEN:

być związany z tematem, opierać się na dokładnej analizie i odpowiadać standardom naukowym i ewaluacyjnym

opisywać przesłanki ewaluacji, jej przedmiot, jak cel, pytania badawcze, procedurę badania (metodologię), rezultaty oraz powinien przedstawiać uzasadnione wnioski (wszystko to powinno mieć przystępną i zrozumiałą formę)

podawać dokładne źródła informacji. Zebrane dane powinny być zaadaptowane do metodologii badania bez obniżenia wiarygodności, czy odpowiedniości

Raport ewaluacyjny

europejskie standardy

RAPORT EWALUACYJNYC POWINIEN:

zawierać dostatecznie szczegółowy i krytyczny opis i ocenę wykorzystanych metod, tak by umożliwić odbiorcom ocenienie wagi przedstawionych dowodów, na których bazują wnioski i rekomendacje

zawierać zidentyfikowane przykłady *good practice* obrazujące przedstawiane tezy, tym niemniej raport nie powinien - mimo częstych nacisków na ewaluatorów by „produkować historie sukcesów” - stać się przewodnikiem w zakresie *good practise*, gdyż jest wówczas odbierany podejrzliwie przez społeczeństwo i decydentów

podawać dokładne źródła informacji (tak by można je było zweryfikować). Zebrane dane powinny być dostosowane do metodologii badania bez obniżania ich wiarygodności i adekwatności

Raport ewaluacyjny

europejskie standardy

Proces dedukcji i interpretacji rezultatów powinien być opisany i wyjaśniony. Powinien opierać się na szczegółowo zaprezentowanej hipotezie.

Ostateczne wnioski i rekomendacje są opiniami ewaluatorów, więc nie powinny być zmieniane bez ich wiedzy i zgody.

Wnioski i rekomendacje powinny być jasne, bezstronne i wystarczająco precyzyjne by można je było wdrożyć.

Etapy procesu ewaluacji - raportowanie

Oczekiwania odnośnie raportu końcowego i prezentacji wyników (wskazane w SOPZ)

Struktura raportu końcowego:

- streszczenie raportu (w języku polskim i angielskim)
–max. 8 stron,
- spis treści
- wprowadzenie
- opis zastosowanej metodologii oraz źródła informacji wykorzystywanych w badaniu
- opis wyników ewaluacji
- wnioski i rekomendacje
- aneksy

LOGIKA / JASNOŚĆ / RZETELNOŚĆ

(cechy dobrego raportu ewaluacyjnego)

- ✓ Raport odpowiada na potrzeby informacyjne zamawiającego i potencjalnych grup odbiorców - **udziela wyczerpujących odpowiedzi na postawione pytania badawcze** (język – komunikatywny, dostosowany do odbiorcy);
- ✓ Układ raportu jest estetyczny i przejrzysty, zawiera odpowiedni dobór przykładów, cytatów (zwłaszcza przy badaniach jakościowych), **wskazuje na źródła i rodzaje informacji jakie posłużyły do wyciągnięcia wniosków wraz z oceną ich znaczenia dowodowego**;
- ✓ Zawiera interpretację, a nie tylko opis;
- ✓ **Wnioski są trafne, uzasadnione** – wynikające z faktów i oparte na wynikach badań, na wiarygodnych danych, szczegółowej wielowymiarowej analizie i trafnej ocenie;
- ✓ **Rekomendacje są bezstronne, obiektywne, skierowane do konkretnych adresatów.**

Ocena jakości badania ewaluacyjnego

(Kryteria oceny):

- ✓ **Trafność** - *Czy treść raportu odpowiada zidentyfikowanym potrzebom informacyjnym?*,
- ✓ **Właściwa metodologia** - *Czy metodologia i sposób realizacji badania (zapropozowane metody i narzędzia) były odpowiednie dla realizacji celów badania i odpowiedzi na zadane pytania ewaluacyjne?*,
- ✓ **Wiarygodność danych** – *Czy zebrane dane są adekwatne do zamierzonego użycia i czy ich wiarygodność została sprawdzona?*,
- ✓ **Poprawność analizy i oceny** - *Czy zebrane dane są poddawane analizie w prawidłowy sposób?*,

Ocena jakości badania ewaluacyjnego

(Kryteria oceny):

- ✓ **Uwzględnienie w procesie ewaluacji istniejącego stanu wiedzy naukowej w obszarze badania** – *Czy w trakcie realizacji badania (na wszystkich etapach) wykonawca odnosił się do istniejącego stanu wiedzy dot. obszaru badania?*,
- ✓ **Wiarygodność i jakość wniosków** - *Czy proces formułowania wniosków został przeprowadzony w sposób prawidłowy?*,
- ✓ **Ocena rekomendacji** - *Czy sugerowane są trafne, obiektywne i realistyczne?*,

Ocena badania ewaluacyjnego (Kryteria oceny):

- ✓ **Ocena tabeli rekomendacji** - *Czy tabela została opracowana w sposób syntetyczny, jasny i precyzyjny?*,
- ✓ **Przejrzystość raportu** - *Czy raport jest dobrze skonstruowany, prawidłowo skomponowany (harmonijny) oraz napisany w zrozumiały i przystępny sposób?*,
- ✓ **Ocena Streszczenia raportu** – *Czy streszczenie raportu napisane jest w sposób syntetyczny jasny i czytelny?*

Ocena procesu ewaluacji (Kryteria oceny):

- ✓ **Ocena współpracy z wykonawcą badania** - *Kwestie związane z bieżącym kontaktem w trakcie badania, konsultowanie i uwzględnianie ewentualnych uwag wykonawcy, terminowość, elastyczność w przypadku zaistnienia nieprzewidzianych czynników kontekstowych,*
- ✓ **Ocena współpracy z innymi podmiotami w trakcie realizacji badania** – *Jak wyglądała współpraca (Zamawiającego) z innymi podmiotami zewnętrznymi (w zależności od specyfiki badania - grupy sterujące, komitety monitorujące, kluczowi interesariusze)?,*

Jak wykorzystywać wyniki ewaluacji ?

- ✓ Przyjęcie (i wdrożenie) rekomendacji zawartych w raporcie z ewaluacji
- ✓ Upowszechnianie wyników ewaluacji (wśród różnych grup odbiorców):
  - ✓ publikowanie raportów (w tym prezentacje podczas konferencji)
- ✓ Monitorowanie wdrażania rekomendacji zawartych w raporcie